

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องนี้ เป็นการศึกษาปัจจัยต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการประหยัของวัยรุ่น ผู้วิจัยเลือกศึกษาปัจจัย 3 ปัจจัยดังนี้คือ ภูมิหลังด้านครอบครัว การปลูกฝังเรื่องการประหยัทัศนคติในเรื่องการประหยั กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 โรงเรียนสังกัดกองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร จำนวน 3 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนราชวินิต (มัธยม) โรงเรียนพระ โขนงพิทยาลัย และโรงเรียนพรตพิทยพยัต จำนวน 436 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ความแปรปรวน (Oneway Analysis of Variance) และวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบปกติ (Enter Regression Analysis)

5.1 สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปเป็นประเด็นสำคัญได้ดังนี้

5.1.1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 50.5 และเป็นเพศชาย ร้อยละ 49.5 มีอายุ 13 ปี ร้อยละ 22.9 และอายุ 16 ปี ร้อยละ 20.9 สถานภาพสมรสของบิดามารดาส่วนใหญ่จะอยู่ร่วมกัน ร้อยละ 79.6 อาชีพของบิดาและมารดาส่วนใหญ่ไม่ได้รับราชการ ร้อยละ 84.4 และ ร้อยละ 93.6 ตามลำดับ การศึกษาของบิดาและมารดาส่วนใหญ่ต่ำกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 81.4 และร้อยละ 85.6 รายได้ของบิดามารดาส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 10,001 - 15,000 บาท ร้อยละ 31.9

5.1.2 ข้อมูลเกี่ยวกับการปลูกฝังเรื่องการประหยั

ผลการวิจัยพบว่า การปลูกฝังจากครอบครัวนั้น บิดามารดาหรือผู้ปกครองจะปลูกฝังเรื่องการประหยัให้แก่เด็กมากที่สุดในเรื่อง การให้นักเรียนรู้จักคุณค่าของสิ่งของ ส่วนการปลูกฝังจากโรงเรียนนั้น ครูอาจารย์จะปลูกฝังเรื่องการประหยัให้แก่เด็กมากที่สุดในเรื่อง การให้นักเรียนช่วยกันรักษาสมบัติของโรงเรียน และการปลูกฝังจากสื่อมวลชนนั้น นักเรียนรู้จักประหยัจากชั้นจากโฆษณา รวมทั้งหารสอง

เมื่อจำแนกการปลูกฝังตามความแตกต่างของตัวแปรอิสระ พบว่า ความแตกต่างทางด้านเพศ สถานภาพสมรสของบิดามารดา อาชีพของบิดามารดา และการศึกษาของบิดามารดา ไม่มี ความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่นักเรียนที่บิดามารดามีรายได้ปานกลาง จะได้รับการปลูกฝังเรื่องการประหยัมากกว่านักเรียนที่มีรายได้ต่ำและสูง นักเรียนที่มีอายุน้อยจะได้รับการปลูกฝังเรื่อง

การประหยัคจากโรงเรียน มากกว่านักเรียนที่มีอายุมาก และนักเรียนที่เรียนในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จะได้รับการปลูกฝังเรื่องการประหยัคจากโรงเรียน มากกว่านักเรียนที่เรียนในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

5.1.3 ข้อมูลเกี่ยวกับทัศนคติในเรื่องการประหยัค

ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีทัศนคติที่ดีในเรื่องการประหยัค เมื่อจำแนกทัศนคติตามความแตกต่างของตัวแปรอิสระ พบว่า ความแตกต่างทางด้านอาชีพของบิดา และการศึกษาของมารดา ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่นักเรียนหญิงจะมีทัศนคติในเรื่องการประหยัคดีกว่านักเรียนชาย นักเรียนที่มีอายุในระดับกลาง จะมีทัศนคติในเรื่องการประหยัคน้อยกว่านักเรียนที่มีอายุน้อยและอายุมาก นักเรียนที่เรียนในชั้นปี การศึกษาระดับกลาง จะมีทัศนคติในเรื่องการประหยัคมากกว่านักเรียนที่เรียนในชั้นปี การศึกษาดำและสูง นักเรียนที่มารดาไม่ได้ประกอบอาชีพรับราชการ จะมีทัศนคติในเรื่องการประหยัคมากกว่านักเรียนที่มารดาประกอบอาชีพรับราชการ นักเรียนที่บิดามีการศึกษาน้อยจะมีทัศนคติในเรื่องการประหยัคสูงกว่านักเรียนที่บิดามีการศึกษาสูง และนักเรียนที่บิดามารดาไม่มีรายได้ปานกลาง จะมีทัศนคติในเรื่องการประหยัคสูงกว่านักเรียนที่บิดามารดาไม่มีรายได้ต่ำและรายได้สูง

5.1.4 ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการประหยัค

ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมกรรมการประหยัคทรัพย์สินมากที่สุดในเรื่อง นักเรียนแบ่งเงินส่วนหนึ่งที่ได้รับจากผู้ปกครองเก็บสะสมไว้ นักเรียนมีพฤติกรรมกรรมการประหยัคเวลามากที่สุดในเรื่อง ไม่เคยคิดนัดให้ผู้อื่นเสียเวลา นักเรียนมีพฤติกรรมกรรมการประหยัคสิ่งของเครื่องใช้มากที่สุดในเรื่อง นักเรียนปิด ไฟหรือเครื่องใช้ไฟฟ้าในห้องทุกครั้งเมื่อเลิกใช้ และนักเรียนมีพฤติกรรมกรรมการประหยัคทรัพย์สินมากที่สุดในเรื่อง เมื่อนักเรียนไปที่ชุมชนความงามธรรมชาติ นักเรียนไม่เคยเด็ดดอกไม้ ซึ่งในภาพรวมนั้นนักเรียนมีพฤติกรรมกรรมการประหยัคในระดับปานกลางค่อนข้างมาก

เมื่อจำแนกพฤติกรรมกรรมการประหยัคตามความแตกต่างของตัวแปรอิสระ พบว่า ในด้านพฤติกรรมกรรมการประหยัคทรัพย์สินนั้น นักเรียนชั้นปีการศึกษาสูงจะมีพฤติกรรมกรรมการประหยัค มากกว่านักเรียนชั้นปีการศึกษาดำ และในด้านพฤติกรรมกรรมการประหยัคเวลา นักเรียนชั้นปีการศึกษาระดับกลางจะมีพฤติกรรมกรรมการประหยัคเวลา มากกว่านักเรียนชั้นปีการศึกษาคำและสูง นักเรียนที่มารดาไม่มีอาชีพรับราชการ จะมีพฤติกรรมกรรมการประหยัคเวลามากกว่านักเรียนที่มารดาไม่ได้รับราชการ และนักเรียนที่บิดามีการศึกษาสูงจะมีพฤติกรรมกรรมการประหยัคเวลา มากกว่านักเรียนที่บิดามีการศึกษาคำ ส่วนพฤติกรรมกรรมการประหยัคสิ่งของเครื่องใช้ และพฤติกรรมกรรมการประหยัคทรัพย์สิน พบว่า นักเรียนไม่มีพฤติกรรมกรรมการประหยัคในเรื่องดังกล่าวแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

5.1.5 การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการประหยัดของวัยรุ่น

ผลการวิจัยพบว่า การปลูกฝังเรื่องการประหยัดจากสื่อมวลชน มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการประหยัดของวัยรุ่นมาก รองลงมาคือการปลูกฝังเรื่องการประหยัดจากครอบครัว ส่วนการปลูกฝังเรื่องการประหยัดจากโรงเรียน ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการประหยัดของวัยรุ่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จากสมมติฐานในการศึกษา ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการประหยัดของวัยรุ่น จำนวน 5 สมมติฐาน พบว่า ยอมรับ 2 สมมติฐาน ได้แก่

สมมติฐานที่ 1 นักเรียนหญิงมีทัศนคติในเรื่องการประหยัดดีกว่านักเรียนชาย

สมมติฐานที่ 5 นักเรียนที่บิดามารดามีรายได้ครัวต่างกัน จะได้รับการปลูกฝังเรื่องการประหยัดแตกต่างกัน

สมมติฐานที่ยอมรับบางส่วน ได้แก่

สมมติฐานที่ 2 นักเรียนที่บิดามารดาประกอบอาชีพต่างกัน มีทัศนคติในเรื่องการประหยัดแตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 3 นักเรียนที่บิดามารดาประกอบอาชีพต่างกัน มีพฤติกรรมการประหยัดแตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 4 นักเรียนที่บิดามารดามีระดับการศึกษาต่างกัน มีทัศนคติในเรื่องการประหยัดแตกต่างกัน

5.2 อภิปรายผล

จากกรอบแนวคิดทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษา ได้พิจารณาตัวแปร 3 ด้านคือ (1) ด้านภูมิหลังของนักเรียน ได้แก่ เพศ อายุ ชั้นปีการศึกษา สถานภาพสมรสของบิดามารดา อาชีพของบิดามารดา การศึกษาของบิดามารดา รายได้ของบิดามารดา (2) ด้านกระบวนการจัดเสถียรทางสังคม ได้แก่ การปลูกฝังเรื่องการประหยัดจากครอบครัว โรงเรียน และสื่อมวลชน และ (3) ด้านทัศนคติในเรื่องการประหยัด จากผลการวิจัยพบว่า ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการประหยัด ได้แก่ การปลูกฝังจากสื่อมวลชน และการปลูกฝังจากครอบครัว การศึกษาของบิดา อาชีพของมารดา และชั้นปีการศึกษา มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการประหยัด ตามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

การปลุกฝังจากสื่อมวลชน

การปลุกฝังจากสื่อมวลชน เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการประหยัดของวัยรุ่นเป็นอย่างมาก ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนรู้จักประหยัดมากขึ้นจากโฆษณาพร้อมพลังหารสอง ทั้งนี้เนื่องจากสื่อมวลชนเป็นสถาบันหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการปลุกฝังจริยธรรมและค่านิยม ทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยมาในหลากหลายรูปแบบ โดยสมพร เทพสิทธิ์า (2525) ได้กล่าวถึงการปลุกฝังค่านิยมให้กับเยาวชนไทย โดยกล่าวว่าสื่อมวลชนมีอิทธิพลอย่างสำคัญต่อจิตใจและความประพฤติของเยาวชน ซึ่งอาจทำให้เยาวชนมีจิตใจที่คึกซึ้งหรือเสื่อมลง หรือมีพฤติกรรมที่ดีและไม่ดีได้ นอกจากนี้การปลุกฝังจากสื่อมวลชนยังสอดคล้องกับผลงานวิจัยหลายเรื่อง ได้แก่ บำรุง สุขพรรณ (2525) พบว่าสื่อประเภทโทรทัศน์ จะช่วยปลุกฝังคุณธรรมและค่านิยมมากที่สุด ภทนิดา พันธุ์สม (2536) พบว่า นักเรียนสนใจเปิดรับสื่อมวลชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งโทรทัศน์ในปริมาณสูง และพิมพ์พรรณ สุทธิวงศ์ (2536) พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ได้รับทราบข่าวสารการรณรงค์จากสื่อมวลชนในระดับสูง

ดังนั้นผลการวิจัยครั้งนี้ จึงเป็นการยืนยันผลการวิจัยของนักวิจัยหลายท่านดังที่กล่าวมา

การปลุกฝังจากครอบครัว

การปลุกฝังจากครอบครัว เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการประหยัดของวัยรุ่นในระดับปานกลาง โดยพบว่า นักเรียนที่บิดามารดามีรายได้ปานกลาง จะได้รับการปลุกฝังเรื่องการประหยัดมากกว่านักเรียนที่บิดามารดามีรายได้ต่ำ ทั้งนี้เนื่องจาก บิดามารดาที่มีรายได้ปานกลาง อาจปลุกฝังโดยให้นักเรียนเห็นคุณค่าของการประหยัด เช่น การรู้จักใช้เงิน ตั้งของเครื่องใช้ โดยใช้เงินหรือสิ่งของต่าง ๆ ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ส่วนนักเรียนที่บิดามารดามีรายได้น้อย จะไม่มีเวลาในการปลุกฝังนักเรียนเกี่ยวกับเรื่องการประหยัด เนื่องจากต้องใช้เวลาส่วนใหญ่ในการทำงาน หาเงินเลี้ยงครอบครัว ทำให้มองข้ามการอบรมสั่งสอนให้นักเรียนมีพฤติกรรมการประหยัด และนักเรียนที่บิดามารดามีรายได้สูง มักจะไม่ค่อยให้ความสนใจเกี่ยวกับเรื่องการประหยัดมากนัก เพราะเห็นว่าไม่เดือดร้อนทางการเงิน จึงไม่ได้ปลุกฝังเรื่องการประหยัดให้แก่บุตรเท่าที่ควร

ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวนี้ นอกจากจะสอดคล้องกับงานวิจัยของนักวิจัยหลายท่าน เช่น วิระวรรณ อามระดิษ (2522) ซึ่งพบว่า นักเรียนที่บิดามารดามีฐานะทางเศรษฐกิจแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับค่านิยมทางจริยธรรมแตกต่างกัน ชฎาพร พัชรชัย (2525) ซึ่งพบว่านักเรียนมีความเห็นว่าการเก็บออมเงินที่ได้รับจากผู้ปกครอง และใช้จ่ายอย่างประหยัด ชารทิพย์ สมบูรณ์ (2526) พบว่า การอบรมสั่งสอนบุตรของบิดามารดา โดยที่บิดามารดาเน้นการอบรมให้มีความสัมพันธ์กับผู้อื่นในสถานการณ์ต่าง ๆ จะเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์มากต่อความรู้ในค่านิยมพื้นฐานด้านการประหยัด และสรวิศ คุวินันท์ (2529) พบว่า การอบรมสั่งสอนของผู้ปกครองมีส่วนทำให้นักเรียนมีค่านิยมพื้นฐานด้านการประหยัดและออมแตกต่างกัน ผลการวิจัยครั้งนี้ยังได้ขยายรายละเอียดของการจัดเกล้าทางสังคมจากครอบครัว ที่มีระดับรายได้แตกต่างกัน ได้ชัดเจนมากกว่าผลการวิจัยในอดีตที่ผ่านมา

จากการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการประหยัดของวัยรุ่น พบว่า การศึกษาของบิดา อาชีพของมารดา และชั้นปีการศึกษา ไม่มีอิทธิพลโดยตรงต่อพฤติกรรมการประหยัดของวัยรุ่น แต่เมื่อวิเคราะห์ความแปรปรวน พบว่าปัจจัยดังกล่าวมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการประหยัดของวัยรุ่น ดังนี้

การศึกษาของบิดา

การศึกษาของบิดา เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการประหยัดเวลา โดยพบว่า นักเรียนที่บิดามีการศึกษาระดับปริญญาตรีและสูงกว่าปริญญาตรี จะมีพฤติกรรมการประหยัดเวลามากกว่านักเรียนที่บิดามีการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี ทั้งนี้เนื่องจาก บิดาที่มีการศึกษาระดับสูง มักจะให้ความสำคัญกับเวลา เช่น การตรงต่อเวลา การใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ (การรู้จักจัดสรรเวลาให้เกิดประโยชน์แก่ส่วนตนและส่วนรวม) และความรู้จักวางแผนเวลาเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด อันเป็นส่วนหนึ่งของความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ซึ่งบิดาที่มีระดับการศึกษาสูงมักจะทำหน้าที่ในตำแหน่งงาน ซึ่งจำเป็นต้องแสดงให้เห็นถึงความรับผิดชอบต่อหน้าที่ในด้านการงาน จึงปลูกฝังบุตรให้เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมประหยัด โดยเฉพาะเรื่องเวลา

ซึ่งผลการวิจัยครั้งนั้นนอกจากจะสอดคล้องกับผลการวิจัยของวิระวรรณ อามระดิษ (2522) ซึ่งพบว่า นักเรียนที่มีบิดามีระดับการศึกษาต่างกัน จะมีความคิดเห็นเกี่ยวกับค่านิยมทางจริยธรรมแตกต่างกันแล้ว ยังชี้ให้เห็นถึงผู้ที่มีระดับการศึกษาสูง จะเป็นผู้ที่ปลูกฝังค่านิยมเรื่องการประหยัดดีกว่าผู้ที่มีระดับการศึกษาต่ำอีกด้วย

อาชีพของมารดา

อาชีพของมารดา เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการประหยัดเวลา โดยพบว่า นักเรียนที่มีมารดามีอาชีพรับราชการ จะมีพฤติกรรมการประหยัดเวลามากกว่านักเรียนที่มารดาไม่ได้รับราชการ ทั้งนี้เนื่องจาก งานในหน้าที่ราชการ จะต้องเป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบต่อเวลา ตรงต่อเวลาเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่หน้าที่การทำงาน ส่วนมารดาที่ไม่ได้รับราชการนั้น อาจทำงานเกี่ยวกับธุรกิจ หรือบริษัทเอกชน ซึ่งไม่เข้มงวดในเรื่องเวลามากนัก การดำเนินชีวิตจึงไม่ได้ให้ความสำคัญในเรื่องการตรงต่อเวลามากเท่าที่ควร ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของนักวิจัยหลายท่าน กล่าวคือ สอดคล้องกับงานวิจัยของวิระวรรณ อามระดิษ (2522) ซึ่งพบว่า นักเรียนที่บิดามารดามีอาชีพต่างกัน จะมีความคิดเห็นเกี่ยวกับค่านิยมทางจริยธรรมแตกต่างกัน พงษ์เทพ มนัสตรง (2527) พบว่า ผู้ปกครองที่มีอาชีพต่างกัน จะมีบทบาทในการปลูกฝังค่านิยมแตกต่างกัน และเสาวฤดี สุวินันท์ (2529) พบว่า อาชีพของผู้ปกครอง มีส่วนทำให้นักเรียนมีค่านิยมพื้นฐานด้านการประหยัดแตกต่างกัน แต่ขัดแย้งกับผลงานวิจัยของเชาวน์ประภา เชื้อสาธุชน (2527) ซึ่งพบว่า นักเรียนที่ผู้ปกครองประกอบอาชีพต่างกันมาก ไม่มีความแตกต่างกันในค่านิยมพื้นฐานด้านการประหยัด

ดังนั้น ผลการวิจัยครั้งนี้จึงเป็นการตอบคำถามการค้นพบของนักวิจัยส่วนใหญ่ ในเรื่อง ปัจจัยด้านอาชีพของมารดาที่แตกต่างกัน จะมีอิทธิพลต่อการปลูกฝังพฤติกรรมของบุตรที่แตกต่างกันด้วย

ชั้นปีการศึกษา

ชั้นปีการศึกษา เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการประหยัดทรัพย์สิน โดยพบว่า นักเรียนที่เรียนในชั้นปีการศึกษาชั้น ม. 4 และ ม. 6 จะมีพฤติกรรมการประหยัดทรัพย์สินสูงกว่านักเรียนที่เรียนในชั้นปีการศึกษาอื่น ๆ ทั้งนี้เนื่องจากนักเรียนชั้น ม. 4 จะได้รับการปลูกฝังเรื่องการประหยัดมาตั้งแต่เรียนในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น แต่เมื่ออยู่ชั้น ม. 5 นักเรียนมีพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปเมื่ออยู่ในกลุ่มเพื่อนฝูง อาจมีการใช้จ่ายเงินอย่างฟุ่มเฟือย หรือนักเรียนละเลยพฤติกรรมการประหยัดลงตั้งแต่เรียนอยู่ชั้น ม.4 และเนื่องจากนักเรียนที่กำลังเรียนอยู่ในชั้น ม.5 ส่วนใหญ่จะเตรียมตัวลงแข่งขันหรือสอบเทียบ มุ่งการกวดวิชา จึงละเลยพฤติกรรมด้านจริยธรรมลงไปบ้าง ในขณะที่นักเรียนชั้น ม.6 นักเรียนจะเริ่มมีความคิดเป็นผู้ใหญ่ นึกถึงอนาคตของตนเองในการที่จะเข้าเรียนต่อในระดับอุดมศึกษา จึงมีความมุ่งมั่นในการเก็บออมเงินไว้ใช้เกี่ยวกับการศึกษาในอนาคต ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้ขัดแย้งกับผลงานวิจัยของ ชูตินาถ รัตนจรณะ (2527) ซึ่งพบว่า นักเรียนที่มีระดับชั้นเรียนสูง มีค่านิยมพื้นฐานด้านการประหยัดไม่แตกต่าง ไปจากนักเรียนที่มีระดับชั้นเรียนต่ำ ดังนั้นจึงเป็นการชี้ให้เห็นว่านักเรียนที่อยู่ในชั้นปีการศึกษาสูง จะเริ่มมีความคิดที่เป็นผู้ใหญ่มากขึ้น และมีพฤติกรรมการประหยัดมากกว่านักเรียนที่อยู่ในชั้นปีการศึกษาที่ต่ำกว่า หรืออยู่ในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

5.3 ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการประหยัดของวัยรุ่น” ผู้วิจัยขอเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. จากผลการวิจัยพบว่า รายได้ของบิดามารดาเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการประหยัด นักเรียนที่บิดามารดามีรายได้ต่ำและสูง จะมีพฤติกรรมการประหยัดน้อยกว่านักเรียนที่บิดามารดามีรายได้ปานกลาง การแก้ไขปัญหานี้ทำได้โดยการให้ความรู้ความเข้าใจเรื่องการประหยัดแก่ผู้ปกครองทั้งที่มีรายได้สูง และผู้ปกครองที่มีรายได้ต่ำ โดยผ่านทางสื่อมวลชนหรือโรงเรียน เพื่อให้ผู้ปกครองช่วยสร้างนิสัยการประหยัดให้แก่ นักเรียน สำหรับการแก้ไขปัญหานี้ โรงเรียนควรเข้าไปทำความเข้าใจในการประชุมผู้ปกครอง โดยครูอาจารย์ควรชี้ให้ผู้ปกครองเห็นความสำคัญของการอบรมปลูกฝังแก่นักเรียนเรื่องการประหยัดมากขึ้น ให้ความสำคัญในเรื่องการประหยัดเพิ่มมากขึ้น โดยสอดแทรกเรื่องนี้เป็นหัวข้อหนึ่งในการประชุม โดยกล่าวเน้นถึงการดูแลเอาใจใส่หรือให้ความสนใจแก่เด็กบ้าง ไม่ควรให้เรื่องการปลูกฝังพฤติกรรมของเด็กเป็นหน้าที่ของครูอาจารย์แต่เพียงฝ่ายเดียว นอกจากนี้ ผลการวิจัยพบว่า การปลูกฝังเรื่องการประหยัดจากโรงเรียน ไม่มีอิทธิพลโดยตรงกับพฤติกรรม

ประหยัดของนักเรียน แต่กระบวนการเรียนการสอนนั้น สามารถปลูกฝังเรื่องการประหยัดแก่นักเรียนได้ ดังนั้น กระบวนการเรียนการสอนของโรงเรียน จะต้องเป็นการปลูกฝังเรื่องการประหยัดให้แก่ให้นักเรียนให้มากยิ่งขึ้น โดยควรให้นักเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการปลูกฝังพฤติกรรมประหยัดด้วยตัวของนักเรียนเอง เช่น การจับกลุ่มอภิปราย การจัดได้ว่าที่ การนำสิ่งของเหลือใช้มาปรับปรุงเป็นผลิตภัณฑ์จำหน่าย และนำรายได้อันเป็นกองทุนเพื่อการศึกษา ฯลฯ นอกจากนี้ครูอาจารย์จะต้องให้นักเรียนเห็นตัวอย่างที่ดี เพื่อนักเรียนปฏิบัติตาม

2. จากผลการวิจัยพบว่า ชั้นปีการศึกษาและอายุ มีความสัมพันธ์กับการปลูกฝังเรื่องการประหยัดจากโรงเรียน เนื่องจากนักเรียนที่มีอายุน้อย จะได้รับการปลูกฝังเรื่องการประหยัดจากโรงเรียนมากกว่านักเรียนที่มีอายุมาก และนักเรียนที่เรียนในชั้นปีการศึกษาต่ำ จะได้รับการปลูกฝังเรื่องการประหยัดจากโรงเรียนมากกว่านักเรียนที่เรียนในชั้นปีการศึกษาสูง ซึ่งทำให้เห็นได้ว่าครูอาจารย์ที่สอนในชั้นปีการศึกษาสูง ให้ความสำคัญกับการปลูกฝังพฤติกรรมประหยัดน้อยลง อาจเป็นเพราะครูอาจารย์เห็นว่านักเรียนเริ่มเป็นผู้ใหญ่ สามารถที่จะจำแนกแยกแยะความถูกผิดได้ด้วยตนเอง แต่พฤติกรรมของวัยรุ่นมักจะไม่เปลี่ยนแปลงตามสภาพแวดล้อมเสมอ ดังนั้นครูอาจารย์จึงควรปลูกฝังพฤติกรรมประหยัดอย่างต่อเนื่อง โดยผสมผสานค่านิยมการประหยัดให้กับนักเรียนตลอดเวลา ไม่ว่าจะนักเรียนจะเรียนในระดับชั้นที่สูงเพียงใดก็ตาม

3. จากผลการวิจัยพบว่า การปลูกฝังจากสื่อมวลชน มีอิทธิพลโดยตรงต่อการประหยัดของวัยรุ่นมากกว่าการปลูกฝังจากโรงเรียนและครอบครัว ดังนั้นการเผยแพร่โฆษณาทางสื่อมวลชนจึงเป็นเรื่องที่ต้องพิจารณา ให้มีลักษณะช่วยส่งเสริม และปลูกฝังค่านิยมต่าง ๆ เรื่องการประหยัดให้มากขึ้น เพื่อรณรงค์ให้เด็กและเยาวชนทั่วไปเห็นความสำคัญของการประหยัด และมีพฤติกรรมประหยัด โดยผู้บริหารสถานวิทย์และโทรทัศน์ควรมีนโยบายส่งเสริม ให้ผู้ผลิตรายการหรือบริษัทโฆษณา ผลิตรายการหรือการโฆษณาที่สอดคล้องค่านิยมการประหยัด และใช้มาตรการจูงใจ โดยอาจลดหย่อนค่าเช่าเวลา หรือพยายามรักษารายการที่มีประโยชน์ไว้ ซึ่งจะก่อประโยชน์ทางสังคมมากกว่าการคำนึงแต่รายได้แต่เพียงอย่างเดียว

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมการประหยัดที่แตกต่างกัน ของนักเรียนโรงเรียนรัฐบาล และนักเรียนโรงเรียนเอกชน เพื่อศึกษาปัจจัยต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการประหยัด และศึกษาในระดับการศึกษาที่ต่างกันด้วย
2. ควรศึกษาอิทธิพลของสื่อมวลชนทุกประเภท เช่น หนังสือพิมพ์ นิตยสาร ไปรษณีย์ ฯลฯ ซึ่งอาจพบว่าสื่อดังกล่าวมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการประหยัดของวัยรุ่น
3. ควรทำการศึกษาเรื่องทัศนคติอีกครั้งหนึ่ง ว่าไม่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการประหยัดจริงหรือไม่

